

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 9 • год. CI • 13 май 2022 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР В БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА „СВЕТИ ВЕЛИКОМЪЧЕНИК ГЕОРГИ“ В ОДРИН

■ Литургия в българската църква „Свети Великомъченик Георги“ в Одрин

На 6 май т.г. се проведе традиционният Национален тракийски събор в българската църква „Свети Великомъченик Георги“ в Одрин. На този ден Светата Православна Църква почита подвига на един от най-великите Христосови воители, загинал за вярата. Това е значимо събитие както за тракийци, така и за цялата българска нация, което се провежда на територията на днешна Турция.

Спазвайки православните традиции, верни на българския национален дух, тракийци отдадоха почит към светеца. На събора присъстваха Борислав Димитров, генерален консул на България в Одрин, представители на българската дипломатическа мисия в града, Красимир Премянов, председател на СТДБ, членовете на Върховния комитет: Кирил Сарджев, член на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково, Маргарит Петров, зам.- председател на ВК и председател на ТД „Бойко Чавдаров“ в Харманли, Цанко Атанасов, председател на ТД „Одринска епопея“, Ст. Загора, Нели Анастасова, председател на ТД „Стоян Мавродиев“, Търговище, член-кор. проф. Васил Проданов, директор на ТНИ, д-р Ваня Иванова, гл. редактор на вестник „Тракия“, Мария Божкова, Искра Чернева, Зорница Радонова,

тракийци и граждани на Одрин.

С благословението на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит традиционната литургия тази година беше оглавена от Негово Високопреосвещенство Врачанският митрополит Григорий. Службата беше уважена от Атанас Атанасов, министър на културата на Република България и депутати.

В словото си председателят на СТДБ Кр. Премянов поздрави присъстващите с празника, акцентира на значимостта на събора както за тракийци, така и за цялата българска нация. Той подчерта, че традициите, които тракийските българи съхраняват и почитат, са важни за запазването на православната традиция и българския национален дух в този край. Председателят на Съюза изрази благодарността на тракийци към Светия синод за провеждането на ритуала, към Генералния консул на България и българската дипломатическа мисия в града, към властите в Република Турция, които дават възможност за отбелязване на празника, към отец Александър Чъкърък и неговото семейство, които служат на свята кауза.

Празникът продължи с освещаването на икона на Свети Георги, която бе дарена на храма от Съюза на тра-

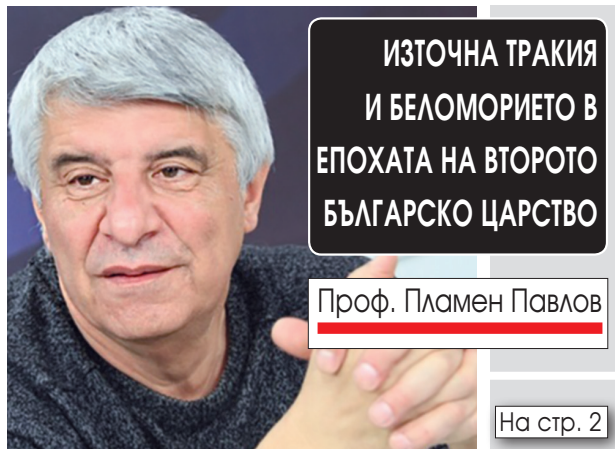
кийските дружества в България и бизнесмена Пламен Иванов.

Група тракийци, водени от председателя Кр. Премянов, положи венец пред паметника на Антим I в двора на църквата „Св. Константин и Елена“.

Продължава на 5-а стр.

■ Литургия в Одрин

ИЗТОЧНА ТРАКИЯ
И БЕЛОМОРИЕТО В
ЕПОХАТА НА ВТОРОТО
БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО

Проф. Пламен Павлов

На стр. 2

Представители на СТДБ почетоха 119 години от гибелта на Гоце Делчев

На 4 май пред паметника на Гоце Делчев в Борисовата градина в София бе почетена 119-ата годишнина от смъртта на Гоце Делчев. Пред паметника на революционера се събраха представители на Съюза на тракийските дружества в България, ВМРО и Македонския научен институт.

Слово в памет на големия български революционер произнесе Милен Михов от Македонския научен институт. Той подчерта значимостта на героя особено днес, когато защитаваме истинските корени на нашата история и самобитност.

Венец от името на СТДБ поднесе Мария Божкова, член на ВК, Зорница Радонова и Искра Чернева.

■ Представители на СТДБ с венец пред паметника на Гоце Делчев в София

ИЗТОЧНА ТРАКИЯ И БЕЛОМОРИЕТО В ЕПОХАТА НА ВТОРОТО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО

ПРОФ. ПЛАМЕН ПАВЛОВ

В южните райони на Тракия и в Родопите през Средните векове живее българско население с военизиран статут.

За силата на българския елемент в Беломорска Тракия е показателна ролята на видни българи в местната власт дори тогава, когато областта е в пределите на Византия.

В предишния епизод от нашата поредица разказахме за мястото на Одринска и Беломорска Тракия в българска история през ранното Средновековие. Въпреки гибелта на Първото българско царство (1018 година) и продължилото близо два века византийско владичество, силата на българския елемент в района не само не отслабва, а напротив.

Ярка проява на „българския фактор“ в Родопите и Беломорието са действията на Иванко в края на XII в. Избягал от Търново през 1196 г., „убиецът на Асен“ е назначен от император Алексий III Ангел за византийски управител на Филипопол (Пловдив). Според съвременника Никита Хониат българският болярин „пренебрегва ромеите“, които според него са страхливи, изнежени и т.н., като толерира „своите сънародници“. Скъсвайки с империята, през 1198–1200 г. Иванко влиза в съюз с цар Калоян и разпростира властта си до Бяло море, вкл. над Мосинопол (Гюмюрджина/Комотини) и Ксанти. Същевременно в „областта на смолянците“ византийски управител е Йоан Спиридонали, кипърски грък по произход. За да спечели на своя страна местните българи, той също влиза в съюз с Калоян. Империята успява да си върне позициите, но значението на българското население е факт и през следващите десетилетия.

Сериозна промяна настъпва със завладяването на Константинопол от западните рицари през 1204 година. Цар Калоян подкрепя въстаналите жители на Одрин, Димотика и околните градове срещу латинците. В хода на събитията се стига до знаменитата победа при Одрин на 14 април 1205 г. Въпреки че на думи признава Калоян за „свой василевс“, ромейската аристокрация отказва да приеме неговата власт. Калоян започва политика на „изгорена земя“, превзема редица крепости и изселва населението им на Дунава, както твърди Георги Акрополит. Българската военна активност в Източна Тракия продължава и при цар Борил (1207–1217), макар до сериозни териториални промени да не се стига.

При управлението на цар Иван Асен II (1217–1241/1242) България постига военно-политическа хегемония на Балканите. Източна Тракия не само е в орбитата на Търново, но след битката при Клокотница е под върховенството на българския цар, макар местното „ромейска“ аристокрация да разполага с автономия. Ситуацията се усложнява с преселението на една куманска общност в областта през 1237 г. За сметка на това, във Волерон – традиционното име, с което Акрополит нарича Беломорска Тракия, съществува реална българска власт. За съжаление, тя продължава едва до 1246 г., когато Йоан Вагачи включва тези земи в пределите на Никейската империя. И един шрих от

■ „Момчил“. Художник Николай Русев

духовната и културна история – Калоян и Иван Асен II пренасят от Източна Тракия в столицата Търново мощите на епископ Йоан Полиотски, св. Филотея и прочутата св. Параскева/Петка Епиватска. Във Византия тримата източнотракийски светци са слабо известни, а популярността им в православния свят се дължи на влиянието и авторитета на Търновската патриаршия. От друг страна, наред с „чисто“ духовната същност на тези светителски култове, по този начин търновските царе очертават българското етнокултурно и политическо пространство. И не на последно място, от османо-турски регистри и сведения на чужди пътешественици през XV–XVI в. е видно трайното присъствие на българско население в Одринско и Беломорието, живеещо по тези земи от векове.

Възстановяването на византийските позиции в южните части на Тракия в една или друга степен е съобразено с наличието на достатъчно силния български народностен елемент. Особено показателни са примерите, при които местната власт е предоставяна на първенци от българската среда. Такъв е случаят с Никола Мито, който носи титла „протосеваст на българите“ и през 1294 г. е граждански и военен управител на Мосино-

пол. През същата 1294 година срещаме и Лъже-Ивайло („Псевдо-Лахана“) – известният последовател на цар Ивайло (1277–1280). Самозванецът, най-вероятно българин от Одринска или Беломорска Тракия, предлага на император Андроник II „... заедно с ромеите да нападне...“ напредващите в Мала Азия сили на турските бейлици. Десетина години по-късно на същия фронт се появява друг български водач – Иван Свинепаса, приет условно за „втори Лъже-Ивайло“. Иван също притежава титла „севаст“ и с отряд от хиляда български войници от Беломорието и Солунско се сражава с турците „по български“, т.е. с методите на т.нар. планинска война. В съпротивата срещу турските завоевания в Мала Азия през 1329 г. е споменат и българинът „Севастопулос“, който с отряд от триста „сънародници“ участва в армията на Андроник III Палеолог. Възможно е този „син на севаст“ да е родственик на Никола Мито или Иван Свинепаса. Така или иначе, посочените примери, както и онзи с Момчил, за когото ще припомним по-нататък, са показателни – на византийска територия в южните части на Тракия от векове е живеещо българско население, като част от него очевидно е имало военизиран статут.

Това се потвърждава и от запазването му в качеството на т.нар. войнигани и дервентджии (пазачи на проходи и пътища) през вековете на османската власт. Ако се върнем към онази далечна епоха, достигаме до едно важно заключение – прадедите на българите от Одринска и Беломорска Тракия, независимо дали днес те са християни или мюсюлмани, са между първите борци срещу турската експанзия още при нейното зараждане.

За личността на Момчил в последно време в „Труд“ бяха публикувани статии на проф. Николай Овчаров, както и мои. Двата издадохме и неголямата, но пълна с нова информация книга „Момчил – родопският цар“ (Варна, 2020). Затова тук накратко ще припомним главното – смелият българин на младини е разбойник, после постъпва на византийска служба, но не се отказва от стария си „занаят“. Пред опасността да бъде предаден на българските власти, бяга при сръбския крал Стефан Душан. Звездата на „Момчил юнак“, както го слави народната песен, изгрява по време на византийската гражданска война през 40-те години на XIV в. По същото време той разполага със силна собствена войска и по настояване на местните българи от Родопите и Беломорието е назначен от Йоан Кантакузин за техен управител. Водейки ловка игра, през 1343–1345 г. Момчил изгражда една „малка България“ със столица Ксанти. По същото време цар Иван Александър използва византийската гражданска война, опитвайки се да присъедини Одрин и Димотика към България, като е пряк съсед на Момчил. През 1344 г. Момчил владее земите между Арда и Места с над двадесет крепости. Сред тях е и градът Перитеорион/Буруград (при дн. с. Амаксадес) на важния път „Виа Егнация“/„Егнация одос“, свързващ Солун и Константинопол. Събира армия от пет хиляди бойци, която за онази епоха е значителна сила. Правителството в Константинопол му дава високата титла „деспот“, а Кантакузин предлага титлата „севастократор“... Както изглежда, Момчил влиза в съюз с цар Иван Александър, дори сключва политически брак със знатна българ-

ка „... от Мизия...“ Родопският господар скъсва отношенията си с Кантакузин заради неговия турски съюзник Умур бей от Айдын, който отвлече в робство хиляди хора, вкл. от Момчиловите земи. Българският владетел напада и прогонва айдынския турски флот от пристанището Обера, изгаряйки няколко бойни кораба. Уви, смелият Момчил загива в неравни битка с айдынските турци и ромеите на Кантакузин на 7 юли 1345 г. пред стените на Перитеорион/Буруград. Човекът, „... когото храбростта не напускала никога...“, си отива от света тогава, когато личности като него са жизнено необходими... Нека отново припомним – векове преди прочутата песен „Заплакала е гората“, обезсмъртила Индже войвода, народният поетичен гений е оставил послание:

„... че ми няма Момчил юнак
да разтвори Буруграда,
Буруграда, чорквицата,
да ми влязат христие,
да ги турци не пленоват...“

Историческата памет за юнака Момчил е ярко свидетелство за силния дух на българите от Беломорието и Одринско, пренесен през вековете до нашето съвремие.

Източник: в. Труд

ЯРКО ПЕРО, ДОСТОЙНА ЛИЧНОСТ

ИВАН ГРАНИТСКИ

Продължение от брой 8

Четем и препрочитаме „Българското“, „Софроние“, „Метрология“, „Завръщането“, „Кафкианството“, „Петко льо“, „Гайдата“, „Хорото“, „Танатология“, „Гурбетчийство“, „Потурчване“, „Акациада“, „Тиквите“... Струва си да се връщаме отново и отново към тези бисери на журнализма и публицистичното творчество.

А малко по-късно – през 2018 г. Тодор Коруюв предложи на читателската публика продължение на своите животописи в книгата „Още животописи“, издание отново на „Захарий Стоянов“. Книгата съдържа публицистични статии, есета, памфлети, полемични бележки, отзиви, житейски истории, писани от 2012 г. насам. От една страна книгата е своеобразна кардиограма на времето, в което живеем, от друга тя ни напомня за събития и личности от нашата история и култура – някои от които малко известни или позабравени. Много от публикациите са придружени от приписки, които допълват или продължават темите, най-често тия, които са свързани с упражняването на властта и злоупотребата с нея, както и с действията и бездействията на държавните институции.

С интерес се четат портретите на „амазонката“ Мара Михайлова и благотеля Димитър Кудоглу, писателя Богомил Нонев и белетриста Димитър Яръмов, интелектуалеца Петър Увалиев и сатирика Васил Цонев – Дон Базилио, култора

Георги Апостолов и джазмена Петър Петров-Парчето, актьора Венцеслав Кисьов и футболиста Божин Ласков, духовния пътешественик Веселин Стоянов и др. Думите на Тодор Коруюв за Анжел Вагенщайн, Георги Йорданов, Валентин Караманчев, Бойка Асинова, Чавдар Шинов, Борис Данков също разкриват публицистичното майсторство на автора. А истински бисери на словото са есетата „Духовата музика“, „Гарванът“, „Чанове“, „Гайдата“, „Бабите“, „Акациада“, „Шикалки“, „WC-то“, „Ах, морето!“ и др.

Последната година от своя живот Тодор Коруюв упорито работеше върху друго уникално народопсихологическо изследване,

посветено на родопските хаити, разбойници, буйните глави, свързани с историята предимно на Родопите. Идеята се роди след неколнократни посещения на Златоград, където заедно с автора и актьора Вели Чаушев присъствахме на великолепните възстановки, които нашият общ приятел Сашо Митушев организираше по повод празниците, посветени на делото и паметта на Делю войвода.

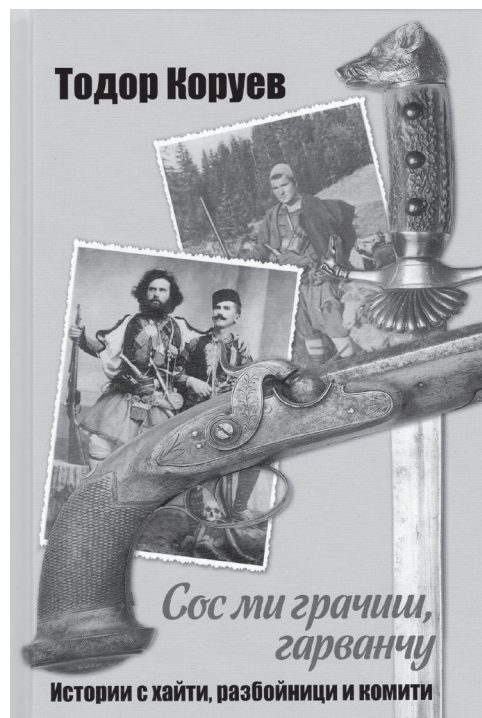
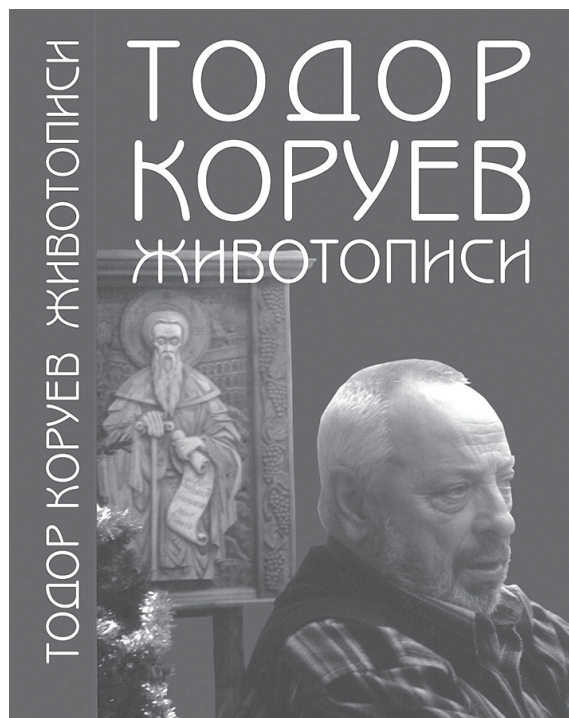
И при създаването на тази своя творба Тодор Коруюв прояви някои от най-важните качества на своя писателски талант и страст – изключителна пунктуалност на изследването, много сериозни и продължителни проучвания в ре-

дица архиви из страната – главно Пловдив, Смолян, Асеновград, и др. Прерови и препрочете десетки съчинения, свързани с разглежданата епоха и при всяко откриване на важен факт, свързан с някой от родопските хаити, се радваше като дете. Имало е дни, в които сме разговаряли часове наред и аз, както и редица наши приятели – писатели и други творци, го слушахме с възхита, занемели от талантливия му и цветист разказ. Самият Тодор Коруюв твърдеше, че не говори убедително и не обичаше публичните изказвания – откриване на премиери, изложби и въобще слова по различни поводи. Но в интимен кръг се отпускате и беше много сладко-

думен и увлекателен...

„Сос ми грачиш, гарванчу“ е своеобразно продължение на „Овньо льо вакал, каматан“. Трябва да се четат и двете книги последователно, за да се убедим каква широта на духа, енциклопедични познания по темата притежаваше той, както и колко талантлив разказвач е Тодор Коруюв. Ще препоръчаме на любознателния читател да прочете само следните разкази „Хайдуте милост не знаят“, „Сос ми грачиш, гарванчу...“, „Кър-агалар – ортаци на харсъзите“, „Мутуш тръгва на война с „москофа“, „Сертикетът на челеците бил яце голям“, „Хайдуткетот“ в Странджа „куршум ги не лови“, за да се убеди, че по сила на внушението, по блясавост на изказа и метафорична наситеност на слога, тези разкази се родят със сътвореното от Николай Хайтов в „Диви разкази“ или с някои разкази на Йордан Радичков. Сравнението никак не е пресилено и внимателният прочит на „Сос ми грачиш, гарванчу“, както и на другата знакова творба на Тодор Коруюв „Овньо льо вакал, каматан“ показват това.

Издателство „Захарий Стоянов“ публикува лебедовата песен на нашия скъп приятел и блестящ автор Тодор Коруюв, осъзнавайки безпределно ясно какво неподражаемо перо е загубила българската литература, публицистика и журналистика. Но словото на Тодор Коруюв е живо и ще продължава да живее, докато неговите книги се издават и преиздават, или четат в стотиците градски и селски, училищни и читалищни библиотеки в любимото Отечество.

ИСКРА ЧЕРНЕВА

В литературния салон на Съюза на тракийските дружества в България отново звучеше красива поезия. Със съдействието на издателство „Захарий Стоянов“ и Съюза на българските писатели в рамките на „вторниците на изкуството“ на 19 април бе представена стихосбирката на Боян Ангелов „Понякога“. Сред гостите бяха Валерия Велева – главен редактор на „Епицентър“, посланик Евгени Кирилов, поетите Атанас Звездинов и Петър Андасаров, литературният критик Анжела Димчева, проф. Любомир Халачев – доктор по изкуствознание, председателят на СТДБ Красимир Преманов, Стоян Райчевски, столичани и тракийци.

Боян Ангелов е председател на Съюза на българските писатели от 2014 г. Роден е в

ПРЕДСТАВЯНЕ НА СТИХОСБИРКАТА „ПОНЯКОГА“ НА БОЯН АНГЕЛОВ

Панагюрище през 1955 г., завършва Българска филология и Философия в Софийския университет. Бил е главен редактор на списание „Читалище“. От края на 90-те години до 2005 г. живее и работи в Швейцария. Там се занимава с научни изследвания в областта на естетиката, историята на философията и педагогическата психология, които оказват своето влияние и върху поезията му. Автор е и на сценарии за филми, рецензии, разкази и есета. Негови литературни творби са преведени на много езици: руски, украински, немски, английски, френски, италиански, испански, японски, румънски, полски, унгарски, арабски, хинди. Самият той превежда от немски, френски, руски и гръцки. Член е и на Съюза на българските журналисти. Носител е на наградата „Златно перо“ на Съюза на българските журналисти.

Седем от книгите му са издадени от Издателство „Захарий Стоянов“: стихосбирките „Далнина“, „Полевица“, „Понякога“, „Последна риза“, „Реставрация на обелиска“, „В сянката на хорувите“ и историческото повествование за Марин Дринов от поредицата „Дълг и чест“.

В словото си при откриване на вечерта чл.-кор. проф. Иван Гранитски изтъкна, че творбите в изброените стихосбирки разгръщат многопластова патриотична тематика, пречупена през дълбоко вникване в народопсихологията на Възрожденската епоха. Авторът търси връзка и със съвремението, отразявайки драмата на сегашното поколение чрез извечния сблъсък между доброто и

злото, светлината и мрака. Стихотворението му „Продавачът на вяра“ е знаково в този смисъл. Много са и стиховете, посветени на съзерцанието и възхищението от българската природа. В неговата поезия тя е сурова като Балкана, възвишена като Тракия, мека и нежна като Родопите.

Възраждането присъства постоянно в творческото търсене на Боян Ангелов. И в това няма нищо учудващо, защото той е родом от Панагюрище, а малцина знаят, че родната му къща е съседка с тази на Марин Дринов. Историческите му книги за Нешо Бончев и Марин Дринов се радват на небивал успех и

организация има свой верен приятел и сподвижник.

Литературният критик Анжела Димчева прочете своя статия за творчеството на поета, публикувана във в. „Труд“, обобщавайки, че поезията му е лишена от всякакви двуличия и самоизтъкване, и в нея грее чистота. А поетът Петър Андасаров по своя си поетичен и емоционален начин поздрави Боян Ангелов, наблягайки на красивите думи и поетически внушения в творчеството му, които носят често дълбок философски смисъл, съотнесими са със съвремението, макар и посветени на герои от нашата история.

Боян Ангелов развълнувано благодари за топлите думи и за демонстрираното уважение към книгите му. Той сподели, че носи Тракия в сърцето си заради потеклото на своя баща, и изпитва дълбоко уважение и преклонение пред съдбата на тракийските бежанци. Негово исконно верую е запазването на духовния облик на България. На това е посветен творческият му и професионален път.

Поетът прочете свои стихове от „Понякога“ под аплодисментите на публиката. Една строфа остана да звучи след края на душевната поетична вечер, оставяйки след себе си много размисъл:

„Какъв е този свят?

Защо кръжи
несприрно сред звезди над океани?
Щом истината му принадлежи,
защо отваря и лекува рани?“

то сред младото поколение.

Председателят на СТДБ Красимир Преманов се обърна към автора с думи на благодарност, като подчерта, че той е признат авторитет, талантлив поет и публицист, който винаги е изразявал по недвусмислен начин подкрепата си за издателската дейност на Съюза на тракийските дружества в България, и в този смисъл в негово лице нашата

ИЗЛОЖБА НА МАРИЯ ЧЪКЪРЪК И ФИЛИЗ ПАТРОН В ЗАЛА „СРЕДЕЦ“ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 3 май в зала „Средец“ на Министерството на културата в София бе открита изложба на Мария Чъкърък и Филиз Патрон от Народно читалище „Просвета“ в Одрин.

Мария Чъкърък е съпруга на Александър Чъкърък – член на ВК на СТДБ, свещенослужител в българския храм „Св. Великомъченик Георги“ в Одрин и активен участник в мероприятията на Съюза. Показаните творби са създадени с техниката за рисуване „Ебру“, която е особено популярна в Турция и стра-

ните от Централна Азия. Картините се рисуват върху водна повърхност с помощта на натурални бои и набор от различни четки, направени от естествен косъм, най-често от конска опашка. След това се прехвърлят върху хартия или плат, като се получават уникални, неповторими багри.

Организатори на изложбата са СТДБ и Министерство на културата. Тя бе открита от Кристина Белчева – главен експерт в Дирекция „Култура“ на СО, която запозна присъстващите с вековното изкуство и представи на публиката двете художнички.

Красимир Преманов – председател на СТДБ, приветства сърдечно гостите и изрази своята благодарност към Мария Чъкърък и Филиз Патрон за възможността столичани и тракийци да се запознаят с красивото им творчество.

Талантливите авторки демонстрираха пред гостите как се създават оригиналните и силно въздействащи картини с техниката „Ебру“.

Присъстваха членове на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България, много столичани и тракийци.

ТРАКИЙЦИ В ПОМОРИЕ ПОСРЕЩНАХА ЗАЕДНО ВЕЛИКДЕН

Празничният ден в Поморие започна с традиционната изложба базар „На Великден заедно“, подготвена от Тракийско дружество „Одринска епопея“. Гражданите на Поморие имаха възможност

да си вземат от боядисаните яйца и да опитат вкусните козунаци и хлябове, направени с много любов от тракийки.

Празникът продължи с танците на ТК „Чайка – Бургас – Поморие“ и песните на певческа група „Тракийка“ с ръководител Дора Арбова.

Национален тракийски фолклорен събор „Гергьовден“ в Поморие

На 4 и 5 май т.г. в Поморие се състоя Национален тракийски фолклорен събор „Гергьовден“. Традиционно съборът се организира от Община Поморие, Съюза на тракийските дружества в България, тракийското дружество „Одринска епопея“ и народното читалище „Светлина – 1939“ – Поморие.

На събора присъстваха председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов, кметът на Поморие Иван Алексиев, председателят на Тракийско дружество „Одринска епопея“, почетният председател на дружеството Елена Мурджева, епископ Иеротей и игумен на манастир „Свети Георги победоносец“, членове на местното тракийско дружество, общински съветници и общественици.

Националният тракийски фолклорен събор „Гергьовден“ бе официално открит от кмета на общината Иван Алексиев, под чийто патронаж се провежда. В словото си той благодари на всички участници, които с присъствието си показват, че тракийските корени и традиции са живи. Специална благодарност беше поднесена на ТД „Одринска епопея“ за добрата организация и на почет-

ния председател Елена Мурджева, която заедно със СТДБ, е един от основателите и стожерите на това прекрасно събитие.

Приветствено слово към участниците в събора произнесе и Красимир Преманов, председател на Съюза на тракийските дружества в България. Той подчерта, че тракийските българи и техните потомци са повече от милион и половина. Те са част от България и със своето културно присъствие, със своята героична роля във всички исторически събития на страната, имат важно значение за нейното настояще и бъдеще.

В рамките на събора беше проведен конкурс за надпяване и надсвирване с пролетни, гергьовски песни. Изпълненията на участниците в събора – групови и индивидуални изпълнители от различни краища на страната, бяха оценявани от жури с председател Калинка Згурова – странджанска народна певица и член на ВК на СТДБ.

Граждани и гости на Поморие имаха удоволствието да чуят прекрасните песни на Тракия и Странджа. В това е значимостта на този тракийски фолклорен събор – съхранява традициите и ги предава от поколение на поколение.

■ Председателят на СТДБ приветства участниците в събора

XVI НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ХРИСТИЯНСКИ СЪБОР „СПАСОВДЕН“

ЗАЯВКА

ЗА УЧАСТИЕ В XVI-Я НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ХРИСТИЯНСКИ СЪБОР „СПАСОВДЕН“ - 02 ЮНИ 2022 Г.

Моля попълнете внимателно цялата информация относно :

АНСАМБЪЛ.....
ПЕВЧЕСКА ГРУПА.....
ФОЛКЛОРНА ГРУПА.....
ИНСТРУМЕНТАЛНА ГРУПА.....
ИНДИВИДУАЛЕН ИЗПЪЛНИТЕЛ /трите имена/.....
ПРИ ЧИТАЛИЩЕ, ДРУЖЕСТВО, КЛУБ И Т.Н.....
ОТ ГРАД / СЕЛО.....
ОБЩИНА.....
ХУДОЖЕСТВЕН РЪКОВОДИТЕЛ.....
АДРЕС/ПОЩЕНСКИ КОД/.....
ТЕЛЕФОН /КОД ?/.....
МОБИЛЕН ТЕЛЕФОН И ИМЕ ЗА ВРЪЗКА.....
ИМЕЙЛ.....
ПРОГРАМА, С КОЯТО ЩЕ УЧАСТВА НА СЪБОРА /или имената на песните/:
1.....
2.....
3.....
4.....
ОБЩ БРОЙ УЧАСТНИЦИ.....
ВРЕМЕТРАЕНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЯТА:...../минути/

ЗАЯВКИ ЗА УЧАСТИЕ В СЪБОРА СЕ ПРИЕМАТ ДО 25 МАЙ 2022 Г.

Дата:.....

Подпис:.....

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ:

В събора вземат участие:

- фолклорни певчески и инструментални групи – до 4 изпълнения с обща продължителност до 16 минути.
 - танцови групи и състави – програма в рамките на 12 минути.
 - индивидуални изпълнители /до двама от колектив/ - с обща продължителност до 5 минути за всеки индивидуален изпълнител.
- Изпълненията да не надвишават посоченото в регламента времетраене. Организаторите си запазват правото за промени във времетраенето на изявиите, в зависимост от броя на заявките за участие. Организаторите определят реда на изявиите в програмата на събора, в която са включени всички състави и изпълнители подали заявка до посочената дата /25 май 2022 г./.
- При пристигането си, в деня на събора – 2 ЮНИ, участниците са длъжни да съобщат за присъствието си в Щаба на събора. 30 минути преди обявяния в програмата час на явяване на сцената, участниците трябва да се представят на отговорника по реда на представянето на сцената.
- При евентуално пропускане на реда на явяване от страна на участниците, същите се явяват във време определено им от отговорника по сцена или в края на програмата.

Дружество „Тракия“-гр.Ямбол
гр.Ямбол-8600
ул. „Джон Атанасов“ №6, п.к.61
Мобилен: 0885 876 445; 0888 933 844-председател: Михаил Вълков,
секретар: Русана Щилиянова
.....
mival5307@abv.bg

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР В БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА...

■ Иконата на Свети Георги, дарена на храма от СТДБ и Пламен Иванов

Продължение от 1-а стр.

■ Представители на ТД Стоян Мародиев, Търговище пред паметника на Антим I в Одрин

МНОГОТО ПАРИ СА ДУШМАНИ НА ЧОВЕКА

КИРИЛ САРДЖЕВ

Доган Хисар беше едно много китно и будно тракийско селце, сгушено в топлите пазви на южните Родопи, там където гордата планина се галеше от топлите вълни на Бялото море. Сняг тук падаше много рядко, но ако паднеше, бързо се стопяваше. Но тази година времето се промени – зимата дойде твърде неочаквано, както никога, още преди да са окапали листата на дърветата. Отначало валежът беше слаб и с нищо не подсказваше, че до вечерта ще натрупа дебела снежна покривка. Малките селски къщички заприличаха на разхвърляни снежни купчинки и само димът, излизащ от комините им подсказваше, че там има живот. Шумът, изпълващ до скоро селото от хора и животни, потъна в дълбоките гънки на снежната пелена. Тук-там от крайните къщи на селото се чуваше самотно пролайване на някое куче и после пак всичко потъваше в тишина. Селото се готвеше за първия си зимен, снежен сън. Но, на фона на тази снежна идилия се разигра жестока сцена, която дълго време щеше да буди страх в душите на хората от това спокойно и миролюбиво село.

Бакърджията се събуди рано, не му се спеше, чувстваше се напрегнат, острите болки, които изпитваше от няколко дена в кръста и краката, не му даваха покой. Той стана, наметна вълнения си шал, запали цигара и излезе на чардака на голямата си къща. Навън още беше тъмно и студено и по едрото му тяло преминаха хладни тръпки. Загледа се в небето – от север се носеха сиви облаци, прехвърчаха малки, разпилени снежинки. Времето вървеше на сняг. Тревожни мисли, започнаха да преминават през главата на Бакърджията. Имаше за прибиране още стока от нивите, стадата му – кози, овце и говеда бяха още на лятна паша в планината, а имаше и съдебни дела, които щяха да се гледат в Дедеагач и Фере, все неща, които чакаха само него, а времето се разваляше.

Заможен и влиятелен човек беше Бакърджията, един от първите хора на Доган Хисар. За разлика от другите мъже, пръв започна да се облича по градски: захвърли потурите, гришките, цървулите, запази само калпака си, а беше и хубавец – слаб, пъргав, усмихнат и винаги в движение. Не връщаше никого щом го помолеше за помощ. Богатството, което имаше, беше наследил по бащина и майчина линия. Благодарение на голямото си трудолюбие и досетливост в живота, той бързо успя да увеличи и развие това наследство.

Но както се казва, на едно място само хубави неща няма. Така и при Бакърджията всичко не беше хубаво. Нямаше свои деца, какво ли не направи, къде ли не ходиха с жена си, но така и не можаха да си имат деца и това беше най-голямата му мъка. Постепенно мъката, с която живееше започна да попреминава, когато при тях дойде да живее и учи занаят малкия Калоян от близкото село Пишмянкьой. Момчето беше дете на негов пръв приятел.

Малкият Калоян беше весело и много любознателно момче и бързо стана любимец на Бакърджията, с което празнината му от свое наследство и най-вече от син, се позапълни. Имаха го като свое дете, не го делеяха от нищо тяхно. За да е по-спокоен, направиха му дори отделна стая, но иначе си беше за всичко между тях.

С развиделяването на деня валежът от снаг се усили, задуха и силен вятър. До обяд снегът покри всичко. Бакърджията стана още по-неспокоен, влизаше и излизаше от стаята и без причина правеше забележки ту на жена си, ту на малкия Калоян.

Снежната нощ събра за вечеря малкото семейство на Бакърджията. Немирният северен вятър се провираще и през най-тесните процепи на прозорците, пеейки своята зим-

на песен. От време на време нахлулият през комина вятър плисваше като през фуния обгорялата пепел в огнището, която изпълваше на воля топлата стая. Умислен и загледан в горящите главни, Бакърджията не чу кога жена му потрети да го кани за вечеря. Както винаги, когато сядаше на синията да обядва или вечеря, той се кръстеше и благославяше Божия хляб. Същото научиха да прави и малкия Калоян.

Още не бяха погълнали и първите си злъци от вечерята, когато през воя на вятъра се дочу протяжен глас, идващ от страна на портите. Тримата сепнато се заслушаха в идващия глас, който им се стори, че е мъжки.

– Бакърджи, Бакърджи ела да отвориш ... отвориш, че имам да ти казвам нещо.

– Този глас, като че ли е гласът на Карабака. Карабаков Янко, каза учуден Бакърджията. Защо ли ме вика по това време този човек? Сигурно има голяма грижа, да идва по това някое време!

Карабака, беше кехая на селото и често се допитваше до него, когато трябваше да съобщи някоя вест и затова Бакърджията се загрижи какво ли има да се допитва с него този човек по това късно време?

– Калоянчо, иди чедо да видиш какво го води този човек, защо ме търси, рече загрижено Бакърджията!

Калоян скокна бързо на крака и без да си взема връхна дреха тръгна да провери защо Карабака вика толкова настоятелно. Побутна леко с крак натрупалия се пред портата сняг и подвижна другарски на Карабака да влиза по-бързо, че е много студено и вали. Но, щом пооткрехна тежката порта, някой отвън грубо и с все сила я ритна, а тя разпръсквайки снега се разтвори цялата. Зад нея през снежната виелица се откриха силуетите на няколко едри мъже, загърнати в козиняви япунджи, под които непокрито стърчаха ножове и патрондаши. Един от тях, изблъсквайки на страни стария Карабак, замахна с приклада на пушката и удари със замах стоящия пред тях Калоянчо. От неочакваната гледка и удара Калоян залитна и се строполи на снега. Прескачайки през него, незнайната група се спусна на бегом към къщата на Бакърджията. Силният тропот по стълбите на къщата изпрати на крака Бакърджията и преди да разбере от къде иде тупурдията, в стаята влетяха няколко едри мъже, целите отрупани със сняг и с насочени ножове към него.

– Давай парите или те коля, мамката ти чорбаджийска! Давай бързо лирите или те коля – изсърска един от тях, може би водач на бандата хайдуци и без много да чака отговор го прободеше с ножа в корема. Бакърджията се прегъна на две от силната болка и бликналата кръв от раната. Жена му още не станала от синията, изписка от ужас при вида на тази гледка и падна на земята в несвяс.

– Дигни, дигни я Пандър, какво я гледаш женската, не я оставяй, мамка ъ. Тя също знае къде са парите, дигай я, ще я трепиш ли, каквото искаш я прави, но трябва да кажи къде са им парите – нареждаше нервно главатаря на хайдуците на един от тях на име Пандъра.

Пандъра като по-простоват и недосетлив, без много да мисли, започна да удря с юмруци, ритници и да влачи из стаята вече изпадналата в несвяс жена. Простотията му дойде до там, че за да се покаже по-куражлив пред другите, завлече жената до горящото огнище и бутна в него главата ъ, от което забрадката и косата на Бакърджийката лумнаха като запален факел. От силната болка тя се посвести за малко, но остана все така безизразна и незнаеща какво става около нея. Не останал доволен от направеното, Пандъра продължи още по-ожесточено и вдъхновено да мъчи жената под одобрителните възгласи на бандата хайдуци.

– Ще каже, мамка ъ къде са парите, ще каже, още малко ще я помъча, казваше оправдателно Пандъра на аркадашите си!

Получил, не получил още тяхното одобрение, Пандъра разряза през корема дрехите на онемялата Бакърджийка и започна с нож да мушка и реже гърдите на жената. От дългото мъчение жената без да пророни и една дума, издъхна. Бакърджията, надвил своята болка молеше сърцераздирателно хайдуците да не я мъчат, да я оставят на мира, че той ще им даде парите, стига да не я убиват. Но нито молбите му, нито обещанието, че ще им даде парите, не можаха да я спасят от яростта на Пандъра.

– Давай парите, давай лирите, мамка ти, ще те заколим, какво още чакаш, крещяха неистово всички от групата!

Бакърджията, разбра, че неканените гости, не са гости, а банда хайдуци, дошли да го грабят и докато не им даде парите си няма да го оставят жив. Затова, превит и държейки с двете си ръце силно кървящата рана в корема, тръгна към другата стая, където му бяха скрити, парите и златните лири. Преди той да отключи сандъка с лирите, един от групата, който до сега стоеше по настрани, заби без видима причина ножа си в гърба му. Бакърджията се олюля на страни, болката му беше силна и неочаквана, залитна и падна по лице на пода. Силното му тяло започна да се гърчи и агонизира, но смъртта не настъпваше.

– Габра, какво направи, какво да те правя за простотията ти? Довършвай човека бързо да не се мъчи поне! Довършвай го и да бягаме – нареждаше изнервен главатарят на групата хайдуци.

Лириите на Бакърджията, събирани с години, се разпиляха по дъсчения под. Всеки бързаше, бъркаше в сандъка с лирите, вземаше колкото можеше и бягаше навън. Къщата за кратко време бе изпразнена от нощните хайдуци и след това настъпи гробна и плашеща тишина. В стайте, станали неми свидетелки на кървавата драма, останаха да лежат само в локви кръв двата обезобразени трупа на доскорошните им стопани.

Снегът продължаваше да вали все така и да навява над селото, спящо в снежен сън. Шумът и тупурдията от бандата хайдуци убийци бе погълнат и скрит в пазвите на дебелата снежна пелена. Никой не ги усети и не разбра какво бяха извършили в дома на Бакърджията. Никой, само тишината и палаво разпиляваните от северния вятър снежинки станаха свидетели на жестокостта, извършена през нощта.

Нощта преваляше, когато Калоянчо усети лек студ и се размърда под затрупалата го прясна сняг до портата. Беше още замаян от удара, нанесен му от един от хайдуците, когато отвори портата за да влезе Карабака. Постепенно взе да идва на себе си. В съзнанието му изплува цялата нощна картина – гласът на Карабака, отварянето на вратата, грубите мъже в япунджи, отрупаните им гърди с патрондаши и ножове, удара с приклада и после мрак.

Калоянчо направи усилие да изправи измръзналото си тяло, целият беше покрит със сняг, всичко го болеше, виеше му се свят. Опитва да направи крачка и отново се строполи върху снега. Нямаше сили да върви, а трябваше да стане. Помъчи се отново да стане, бавно се изправи и тръгна, залитайки в натрупаната прясна сняг към притихналата в тишина къща на Бакърджията. Стълбите на къщата не бяха много, но сега му се сториха твърде много и стръмни. От стайте не се чуваше нищо, само през замрежените стъкла на стаята се виждаха догарящи и блещукащи в тъмнината малки въгленчета в огнището. В стаята беше студено, през широко отворената врата северният вятър влизаше свободно и издуваше като балон разхвърляните по земята черги и постели. Навсякъде се усещаше студ и тревожна тишина. Под слабата светлина на още неугасналата газена лампа Калоянчо видя най-напред потъналото в локва кръв тяло на Бакърджийката. Разголеното ъ тяло беше

покрито от засъхнала кръв. От обгореното ъ лице го гледаха две изцъкленни очи, замръзнали в ужас.

От тази страшна гледка на Калоянчо му прилоша, стомахът му се сви на топка, взе да повръща, изнемоющ се строполи отново на пода. Когато се свести, тръгна залитайки към другата стая. Още не забравил страшната гледка от едната стая, погледът му вече свикнал с тъмнината видя на пода подгизналото в кръв безжизнено тяло на Бакърджията. Панталоните, ризата, всичко от него беше свалено и разхвърлено из стаята. Сандъкът, в който държаша парите беше разбит, а по пода разпилени, лъщяха на слабата светлина златни лири, които в бързината си бяха изтървали нощните хайдуци.

Останал сам в къщата сред смразяващите картини, злокобната тишина и неизвестността, Калоянчо изпадна в необуздан страх, тялото му се разтресе от напрегнатост и искаше да се махне колкото се може по-бързо и далече. Видя една захвърлена торба, близо до разбития сандък, взе я и започна да събира в нея разпиляните по пода златни лири.

Започна да се зазорява, малко просветна, но снегът продължаваше все така да вали. Калоянчо наметна върху себе си един плетен шал, незнайно защо оказал се сред разхвърляните други дрехи на пода в стаята. Без да затваря вратите на стайте и оглеждайки се навсякъде от страх да не би някой да го преследва, излезе от двора на малката селска уличка. Селото още спеше и той се чудеше накъде да тръгне. Нямаше познати, при които да отиде, а да тръгне към Пишмянкьой в това снежно и виелично време, нямаше сили. Затова се досети за малкия Абаджиев хан, който се намираще близо до селото. Вървеше, а в съзнанието му постоянно изплуваше зловещата картина от къщата на Бакърджията.

Ханджията беше местен човек от селото и познаваше почти всички хора – и малки и големи от околните села. Ханът работеше лете и зиме, беше се превърнал в истински църковен изповедалник. Който минеше или замръкнеше в него, разправяше и научаваше всичко, което ставаше в Дедеагачко. Често разговорите се превръщаха в остри препирни и завършваха с юмручни свади. Но, те бързо бяха усмирявани със замах от иначе дребничкия на вид и малко мудар, но изключително строг в действията си ханджия.

Абаджията беше станал рано и подклаждаше със суха борина загасналото огнище, гогато чу тихо потропване по вратата на хана и след това един изнемоющ глас молещ да отвори. Потропването по вратата не се повтори вече, а и гласът на молещия не се чу повече. Кой може толкова рано да е тръгнал в това снежно време, помисли си Абаджията? Оставяйки започнатата работа той тръгна да отвори вратата на незнайния пътник. Когато я отвори видя пред себе си едно изнемоющо и цялото покрито със замръзнали висулки момче. Под окаения външен вид Абаджията веднага позна момчето, което виждаше при Бакърджията и знаеше, че то е на негов пръв приятел от Пишмянкьой.

При вида на Абаджията Калоянчо се строполи на прага на вратата и изпадна в несвяс. С малко усилие ханджията го положи да легне на един от наровите, пригоден за ношувка на замръзнали пътници. Преди да изпадне в болезнен сън Калоянчо успя само да каже на Абаджията да се обади на баща му в Пишмянкьой, да си го вземе, и че носи торбичка, в която е събрал разпръснатите по пода на къщата златни лири след убийството на Бакърджията от няколко бандити хайдуци.

Колко време остана в несвяс Калоянчо не знаеше, но когато дойде на себе видя, че е в постелите на бащината къща. Над него стояха майка му и баща му.

Продължава на 7-а стр.

ХАСКОВСКИ ТРАКИЙСКИ ГЛАСОВЕ В „БЪЛГАРИЯ ПЕЕ“

С голям концерт в Хасково се включи в националната инициатива „България пее“. На сцената в

Младежкия център излезе и народният хор при Представителния ансамбъл за народни песни и танци „Кит-

на Тракия“ към читалище „Тракия“ с диригент Росица Делева. Публиката аплодира гласовите певици, кои-

то изпълниха „Лем перо“, „Тръгнала е малка мома“ и „Недельо, Недельо“.

Инициативата „България пее“, подкрепена в Хасково

и от тракийски гласове, е на Българския хоров съюз. Тя стартира преди 6 години на територията на цялата страна. Кампанията има за цел да покаже принадлежността на хиляди български хора към хоровото изкуство, да популяризира богатството и колорита на певческото майсторство у нас.

ХАСКОВСКИЯТ СЪСТАВ „ПЪСТРИЦА“ УЧАСТВА В ПРАЗНИКА, ПОСВЕТЕН НА ДЕНЯ НА ЗЕМЯТА

Детският танцов състав „Пъстрица“ към читалище „Тракия 2008“ в Хасково украси празника, посветен на Деня на Земята. Той бе организиран от Центъра за развитие „Интелект“ в Хасково и Националния форум „Мое-

то дете“.

Малките танцьори с хореограф Иван Иванов изпълниха най-доброто от своя репертоар.

Всички участници, включително танцьорите от „Пъстрица“, получаха

фиданки от летен дъб, които да засадят на подходящи места.

Читалищният секретар Анета Георгиева информира, че творческите формации на читалище „Тракия 2008“ редовно участват в културни изяви на общината и на неправителствени организации.

МНОГОТО ПАРИ СА ДУШМАНИ...

Продължение от 6-а стр.

Постепенно при вида на най-близките си хора, той започна да се съвзема, очите му се напълниха със сълзи, опита се каже нищо, но не излизаше глас. Само устните му показваха, че той казва нещо.

Малко по-късно усилията му да проговори се възнаградиха. Първите му думи бяха свързани със зловещия спомен за онези с патрондаши, ножове, япунджии. Споменът отприщи сълзите и той заплака неудържимо. Близко месец Калоянчо изкара в страхова треска, а родителите

му не знаеха с какво да му помогнат. Тръгнаха по лекари, по врачки, по ходжи. Заведоха го и на пясъците на Бялото море, но страховитата треска не минаваше. Смали се наполовина, кожата му се набръчка и заприлича на старец. Никой не можеше да обясни каква му е болестта. Врачките казваха „спукала му е злъчката от страх“, а лекарите говореха за „остра страхова невроза“. Най-накрая детското му и още неукрепнало тяло не можа да понесе това психическо натоварване и се помина.

Беше минала близо една година от смъртта на Калоянчо, почти всички

позабравиха за станалото в селото. Но едно нещо започна да им прави впечатление, когато минаваха покрай хана на Абаджията. Виждаха, че е започнал да разширява малкия си хан, чу се още, че е закупил и друг хан в Дедеагач. И се питаха селяните откъде толкова набързо забогатя Абаджията? И външният му вид се промени. Стана по-наперен, не се задържаше много в хана, намери си чираци, които да му работят. Хората си говореха и не проумяваха, а това още повече подклаждаше тяхното любопитство и ширенето на всевъзможни слухове. Един от тях

беше, че това е от лирите на Бакърджията, донесени от малкия Калоянчо, който преспал в хана и после от уплаха е починал.

Минаха много години и всичко около кървавото събитие от онази зимна нощ остана само в спомените на по-старите хора от селото и най-вече само в съзнанието на неговите почернени родители. Понякога хората, унесени в стари спомени се разприказваха за случки и събития в селото. Станеше ли дума за кървавото събитие случило се преди много години, когато пантите обраха лирите на Бакърджията, завършваха разказите си с една местна поговорка: „Многоото пари са душмани на човека.“

ОБЩО-ОТЧЕТНО ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ НА ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“ – СТАРА ЗАГОРА

На 16 април, т.г. в залата на Народно читалище „Св. Климент Охридски – 1858“ се проведе Общо-отчетно изборно събрание на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора при следния Дневен ред:

1. Отчетен доклад за дейността на Тракийското дружество за периода от 2017–2022 г. и от 17.04.2021 г. до 16.04.2022 г.

2. Годишен финансов отчет – изпълнение на Бюджет 2021 г. и приемане на Бюджет на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за 2022 г.

3. Приемане на план-програма за дейността на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за 2022 г.

4. Доклад на Контролния съвет за извършен одит на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за 2021 г.

5. Избор на членове на Управителния съвет и Контролния съвет на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за срок от 5 години.

6. Избор на председател на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за срок от 5 години.

7. Разни.

Гости на събранието бяха г-н Михаил Вълв, зам. – председател на СТДБ и председател на Тракийско дружество „Тракия“, гр. Ямбол и г-н Енчо Енев представител на Тракийско дружество, гр. Раднево.

За водещ на събранието бе избрана Кирилка Иванова – член на Управителния съвет на дружеството.

Отчетен доклад за дейността от периода от 2017 – 2022 г. и от 17.04.2021 г. до 16.04.2022 г. изнесе председателят на дружеството Цанко Атанасов.

По време на събранието Николай Хаджиев презентира на мултимедия снимки през периода от дейността на дружеството.

Счетоводителят на дружеството г-жа Йорданка Хазьрова, представи Годишен финансов отчет – изпълнение на Бюджет 2021 г. и приемане на Бюджет на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за 2022 г. Г-жа Димка Христова председател на Контролния съвет на дружеството изнесе Доклад за извършен одит на Тракийско дружество „Одринска епопея“ за 2021 г. а

По отчетния доклад отношение взеха: Николина Атанасова, Тодорка Кадиева, Мария Радевска, Иванка Мечева, Златка Славова, Елена Ангелова и др.

Председателят представи план-програмата за дейността през настоящата година.

След изказванията всички материали на събранието бяха единодушно приети.

Приветствие към присъстващите в залата отпрати г-н Михаил Вълв.

Беше избран Управителен съвет. Досегашният председател на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора г-н Цанко Атанасов бе преизбран с болшинство.

Честито на новоизбраното ръководство.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОПУЕВ
Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

КОЕ Е АКТУАЛНОТО ДНЕС В ТОЗИ ФИЛОСОФСКИ ПОГЛЕД ВЪРХУ ВСВ

ПРОФ. ДИМИТЪР МИХАЛЧЕВ

СОЦИОЛОГИЧЕСКИ РАЗМИШЛЕНИЯ
ВЪРХУ ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

Продължение от миналия брой

Ала тая „игра“, която сигурно почна със сериозни намерения, не мина безрезултатно. Разчитайки, че „ако не тая седмица – то идната или по-идната“ тройният съюз ще бъде непременно сключен, Англия, както се знае – чрез своите гаранции – продължаваше да се ангажира и загазва. Нейните задължения бяха от такъв характер, че по-сетне за нея бе вече мъчно да избяга от призрака на наближаващата втора световна война.

3. **Какво стана след това?** Прибягвайки отведнъж до противната страна, питат други, не прояви ли Съветска Русия известно лукавство в случая?

За да можем да отговорим смислено на тоя въпрос, и то далеко от всека сантименталност, ние ще се попитаме: каква е ръководната цел на Съветския съюз? Преди всичко, не трябва нито за миг да се изпуска из пред вид, че това е една пролетарска държава, първата социалистическа държава в света. Като такава, тя се явява гранитна опора на възжеленията и идеалите на международно организираното работничество. Макар да е осъществил социализма в една страна, която, поради своето географско естество, би могла без голям риск и сама да живее като социалистическа в днешния свет, все пак Съветският съюз има за своя върховна задача: да се стреми към едно пълно и повсеместно тържество на социализма във всички останали страни, преди всичко в големите държави на загнилия вече капитализъм.

Държейки сметка за тоя факт, лесно ще разберем, че СССР, който би спечелил от едно нормализуване на Европа, има същевременно и буден интерес да види днешна Европа въввлечена по-скоро в една втора продължителна империалистична война, която здраво ще изтощи стопанствата на големите европейски държави, ще раздруса издъно техните основи и ще спомогне за по-скорошното унищожение на капитализма.

Някои от нашите политически писатели живеят със сладкото предубеждение, че Съветска Русия се била отказала вече от това, към което нейният социалистически характер я е тласкал до днес, и „тръгнала смело по стъпките на царска Русия и нейните външно-политически идеали“. Това е една самоизмама, крушението на която, струва ми се, ще бъдем живи да преживеем.

От развитото по-горе гледище следва: след като помогна косвено за едно въвличане на Англия и Франция във втората голяма европейска война, СССР требваше сега – редно бе – да окуражи техния противник, Германия, да активира нейната и без това напращяла енергия. И ето, още не затворила вратите за френско – английската делегация, Съветска Русия завърши бързо своите преговори с Германия: обеща й, че няма да я напада и че няма в никой случай да влиза в коалиция с държави, които биха се оказали против нея. Всички ние помним радостта и повдигнатото самочувствие, което обзе Германия след обнародването на германо-съветския пакт.

И ето втората голяма война избухна. Разбира се, не е Съветският съюз, който създаде или докара войната. **Всяка война се ражда в недра на човешките общества от стопанските, политически, национални и пр.**

противоречия между държавите. Ала това не ще рече, че една или друга държава не би могла – по линията на своята политика – да **способства за разпалването**, изострянето или експлодирането на тия противоречия. За това биха могли да се приведат десетки исторически примери. При туй, не е необходимо да става това явно. Никоя държава не води своята външна политика с отворени карти. Още по-малко важи това за Съветския съюз, който заема особено място в днешния исторически живот: той дружи с държавите на капиталистическия свят, като сътрудничи и свързва договори с тях, а в същото време мисли за техното крушение. И не бил верен на своето пролетарско и революционно предназначение, ако не вършеше това. Прочее, Съветска Русия е била съвсем последователна в събитията, които разглеждаме и в които тя сигурно не е безучастна. *Тя знае за какво съществува и какво прави. За „некоректност“ и „коварство“ могат да говорят само тия, които не разбират естеството на съветската държава, сиреч, които през призмата на своята наивност, на своите илюзии са неспособни да видят историческата действителност, в която нашите съвременници участват.*

4. Но работата не свършва тука. Съветска Русия прогласи своя неутралитет, ала нейното отношение към Германия се види крайно несъобразно с тоя неутралитет. То кара мнозина да сметат, че зад обявения и подписан скромнен германо-съветски пакт за ненападение се крие някакъв „военен съюз“ за делба на света! Това е, смятам аз, доста невероятно.

Ала как тогава да се обясни поведението на Съветския съюз през последните няколко седмици? Според мене, то не само не противоречи на онова, което казах по-горе, но е напълно в съгласие с него.

Преди всичко, Съветска Русия, която има явен интерес да види в едно голямо и трайно военно стълкновение раздрусани, ако не разнебитени основите на капиталистическата система, би трябвало – след избухването на новата световна война – в рамките на неутралитета, да подкрепи с каквото може по-слабата страна, за да изтрае тя в необходимото боричкане на двата воюващи лагери.

Германия е днес военно твърде силна. Но би ли могла тя да изнесе една продължител-

на и изтощителна война с Англия и Франция, които разполагат с безсметно по-големи извори на богатство и материали? И ето, за да поощри своята голяма западна съседка, за да ѝ вдъхне пълна увереност, че тя ще може без смущение да се състезава и то за дълго с Англия и Франция, Съветският съюз е очевидно решен да ѝ помогне всеотстранно. Първо, той избърза да реши своите национални проблеми досежно полска Белорусия и Западна Украйна. *Казвам „избърза“, защото СССР можеше, при сегашното международно положение, всякога да изиска и вземе това, което е безспорно негово.* Той избърза, за да облекчи Германия, да може последната по-скоро да се яви с всичката си сила на западния фронт, та да почне там най-сетне една истинска война в голям стил.

Второ, Съветска Русия ще направи навярно всичко, за да смогне Германия да обезвреди блокадата, с която Англия и Франция я плашат. Тя може да ѝ даде не само сурови материали в изобилие, но и военни средства (самолети, подводници и пр.). Така окуражена, Германия ще бъде в състояние да продължи войната, макар да заявява непрестанно, че е готова и за мир. *Ако се съди по гордите декларации на Чембърлейн, Идън, Чърчил, Даладие и др., един близък мир е невъзможен или поточно, той изглежда невероятен.*

5. Ала тука нашето обяснение на последните събития се сблъсква с един нов факт, който изглежда да превръща всичко установено до тука на нищо.

Съветска Русия, заедно с Германия, обеща завчера да положи всички усилия, за да тури край на войната, **като добавя: ако правителствата на Англия и Франция не пожелаят да отидат на една мирна конференция, това ще означава, че всичката отговорност за по-нататъшното кръвопролитие ще падне върху тях.**

Какво значи това? Първо, с тоя си зов за мир СССР оправдава широката поддръжка, която той е решил да даде на Германия. Ако не щеш мира, на ти секира! Второ: със същия тоя миротворчески апел Москва чувства нужда да дойде в хармония с декларацията, че тя е сключила пакта с Германия, за да бъде той „оръдие на мира“. Верно е, че тоя пакт отстранява една германо-съветска и направи невероятна една японо-съветска война. Ала едновременно с това той улесни войната, която се води тоя момент. Трето: със своя апел Москва развързва ръцете на голяма част от работничеството във Франция и Англия против правителствата, които ръководят днес тия страни, като поощрява и оправдава вътрешното раздвоение, което може да последва там. И най-сетне, **четвърто:** Съветска Русия настоява, щото Англия и Франция да приберат окървавените ножове в своите ножници, понеже е сигурна, че те нямат намерение да сторят това.

Прочее, докато „желаното“ преждевременно прекратяване на избухналата война не настъпи, аз нямам основания да вярвам в него и смятам, че развитата от мене по-горе хипотеза е в сила. И не може да се откаже, че по линията на тая хипотеза Съветският съюз е избрал една стратегия, която той майсторски следва.

6. След всичко това, аз не отричам, че е възможно и едно малко по-друго обяснение

на събитията. Съветска Русия, която не е престанала да се стреми към една социална революция, смета, може би, че докато Великобритания съществува такава, каквато я виждаме днес, това световно преобразование не ще е възможно, или ще бъде твърде забавено.

Индия, която със своите дълбоки социални противоречия е днес, може би, най-добрата почва за енергична и плодотворна комунистическа пропаганда, се изплъзва от такова едно духовно въздействие *поради силата на Великобритания.*

Следователно, стоейки зад гърба на Германия, която се домогва в тая война да срази сериозно британската империя, и помагайки ѝ, СССР гони едно предусловие за тържеството на своето крайно дело.

Струва ми се, че тая втора хипотеза не противоречи на крайните задачи на Съветския съюз, които очертахме по-горе, и се явява като едно допълнение на първата.

7. Както и да е, ползувайки се от сигурното положение, в което една неутрална, но въоръжена до зъби Съветска Русия се намира в тоя миг, тя маневрира превъзходно. И след като мобилизува една многомилионна войска, тя бърза да изкористи това положение, решавайки незабавно всички важни проблеми, които засягат СССР като велика държава, като многонационален комплекс и огромно стопанство.

Вчера той завзе белоруските и украински територии от досегашната Полша. Днес бърза да си обезпечи един добър излаз на Балтийско море чрез Естония и Латвия и една отлична охрана на Финския залив. Утре ще дойде сигурно въпросът за Бесарабия и за устието на Дунава. След това – големият интерес, който съветското народно стопанство и съветската държава имат от Пролите и от положението на Балкана. В процеса на това бързо уреждане на старите руски, респ. съветски сметки някои държави навярно ще пострадат, но други сигурно ще спечелят. Струва ми се, че в тоя ред на мисли и събития **ние не ще бъдем зле.**

8. Мнозина ще попитат най-сетне: но не значи ли всичко това, че и Съветска Русия е тръгнала вече по пътя на една активна империалистична политика? На тоя въпрос аз ще отговоря досущ отрицателно. Империализмът е една система, при която големите държави на капиталистическия свят търсят да завладяват чужди земи, за да могат да ги експлоатират всеотстранно: това, което те вършат от столетия насам.

Съветското стопанство, поради своята планов и социалистически характер, няма нужда от чужди земи и народи, за да ги експлоатира. Напротив, съветските теоретици смятат, че напрежението, в което империализмът се намира днес и което роди вече две световни войни, е последната фаза на капитализма...

9. На всичко отгоре се издига още един голям въпрос.

Не виждат ли водачите на англичани, френци, немци и др., какво означава войната, в която те са вплетени и на къде ги тя води? Безсметно виждат. *Но историята никога до сега не се е водила само по законите на разума.* И все пак, ако в дванадесети час те успеят да се сепнат, тогава може да се допусне, че войната ще се прекрати и старият свят ще смогне да си отиде тъкмо пред пропаст.

30 септември 1939 год. Д. Михалчев